

Lessen uit de Franse psychiatrie

Bob Cools

Frankrijk : pionier in de psychiatrie

- Begin 19e eeuw:

- Pinel: “*traitement moral* pour les aliénés”
- Esquirol: *Code Civil*: wettelijke erkenning geesteszieken

- Einde 19e eeuw:

- Charcot legt de basis voor het werk van Freud

- 20e eeuw:

- Na WO II: *institutionele psychotherapie*:
 - kritiek op het ziekenhuis als hiërarchisch en vervreemdend instituut
 - collectief engagement van behandelaars én patiënten vanuit de psychoanalyse

- **Jaren 60: secteur psychiatrique:** regio's van 70.000 personen voor medisch-sociale zorg aan huis voor mensen met EPA: UITVOERING???
 - referentieziekenhuis is basis!
 - aanvullend: Centres Medico Psychologiques (vgl. CGG): gratis consultaties
 - nu meer dan 3.674 CMP's (waarvan 1503 voor -18j)
- **Jaren 70: de-institutionalisering**
 - beschut wonen, crisiscentra, therapeutische dagcentra,...
 - kinderpsychiatrisch aanbod: 'secteurs' van 210.000 inwoners
 - Tussen 1970 en 2011:
 - Beddenafbouw met 3/4 : 233.000 → 55.000
 - Toename van aantal opnames én afname van gemiddelde ligduur 250 → 53 dagen
 - Aantal bedden in 2018: B 135; F 82; EUR 72; I 9 / 100.000 inwoners (bron EUROSTAT)
 - Weinig uitbouw van alternatieven
 - Grote toename van wachttijden in CMP

4 types van ziekenhuizen

1. PAAZ
2. Openbare PZ: veel klachten
 - meestal aan de stadsrand
 - voor complexe, zware, urgente
 - gedwongen opnames: sinds wetswijziging 2011 enorme toename!
3. Private klinieken zonder winstoogmerk
 - vanuit collectief belang
 - vanuit ziekenfondsen of religieuze ordes
4. Private klinieken met winstoogmerk
 - kleiner (gemiddeld 93 bedden):13.000 van de 55.000 bedden= 1/4
 - erg duur en eigen circuit

Recente ontwikkelingen

- 2005: **Mobiele (crisis) teams**
 - meestal CMP als uitvalsbasis
 - focus op dak- en thuislozen; experimenten voor vroeg-interventie psychose en suïcide
 - goede ervaringen, maar veel te weinig!
- 2009: “secteur psychiatrique” wordt “**territoire de santé**”
 - nadruk op algemene gezondheid en welzijn
 - verlies ggz-eigenheid?
- 2016: **Conseils Locaux de Santé Mentale**
 - reeds meer dan 200
 - PZ blijft centraal: maar brede stuurgroep en algemene vergadering
 - cfr. onze ggz-netwerken

2018: alarmsignalen

Marion Leboyer
Pierre-Michel Llorca

PSYCHIATRIE: L'ÉTAT D'URGENCE

PRIX DE
LITTÉRATURE POLITIQUE
EDGAR FAURE 2018

PRIX REGARD D'EDGAR

fayard

- 28 feb: alarmerend inspectierapport voor Macron
- Feb-okt: **stakingen** in 16 PZ
- Hongerstaking van personeel!!

eisen:

- meer personeel
- betere infrastructuur
- respect voor patiëntenrechten

Le Monde:

“La psychiatrie publique est devenue un enfer”

Een doolhof met valkuilen

- **Verouderde** financieringswijze en administratieve overlast
- Ongelijke spreiding en capaciteit
- Sectorbeleid leidt tot
 - Hospitalo-centrisme
 - Psychiater als noodzakelijke eerste contact én spil
 - Huisarts is niet betrokken
 - Psychiater is niet bereikbaar en communiceert niet
- **Geen afstemming** tussen:
 - ggz en somatische gz
 - ggz en andere maatschappelijke sectoren
 - kinder- en volwassenpsychiatrie
- Groot
 - Wantrouwen t.a.v. psychiatrie
 - Aantal gedwongen opnames
 - Personeelsverloop in de CMP
 - Aantal behandelingen voortijdig afgebroken

Psychiaters centraal

- 22,8/100.000 vierde plaats in de wereld na Finland, Zweden, Nederland
- Grootste groep medisch specialisten
- Zeer ongelijke spreiding in het land:
 - Parijs: 98 en Vendee: 9/100.000
- Centrale rol en 'bottleneck':
 - te weinig bereikbaar en communicatie
 - zwakke opleiding
 - te korte stage
 - psychotherapieopleiding (worden automatisch erkend)
- Veel ongenoegen bij patiënten

Klinisch psychologen/psychotherapeuten

Psycholoog: titelbescherming + deontologische code: sinds 1985 – 1990

sinds 2002: verplichte diploma registratie op het departement

Klinisch psychologen

- overaanbod zoals in B: 1/2.300 inw.
- zwakke verloning
- pleidooi 'professioneel doctoraat':
 - herstelvisie breder dan "psychotherapie"
 - integratie onderzoek én praktijk
 - beleidsaspecten

Psychotherapeuten

- titelbescherming: 2004 – 2012
- psychiaters & klinisch psychologen zijn meteen psychotherapeut
- opleiding 400 u + 5 mnd stage
- psychoanalyse valt hier buiten

Psychologische consulten worden toegankelijker

sinds 2017: experimenten voor terugbetaling in enkele regio's
steeds op verwijzing van een arts, voor

- jongeren: gratis, € 32/45 minuten terugbetaald
- volwassenen: max. 10 sessies aan € 22/30 minuten

Oost-Lille: de inspirerende uitzondering

“De ggz in Oost-Lille: inspiratie voor de praktijk van netwerkzorg in de ggz”

K.H. WESTEN, C.L. MULDER, H. KROON, PH. DELESPAUL (2020) TIJDSCHRIFT VOOR PSYCHIATRIE 62, 6, 465 – 471.

- de enige gelukke ‘secteur psychiatrique’ sinds eind jaren ’70
- doel: ‘psychiatrie citoyenne’: geen afzonderlijke sector, maar in de gemeenschap
- van 209 PZ naar 10 PAAZ bedden: opnames duren gemiddeld één week: zero-separeer beleid!
- mobiel is de norm!
 - teams: 6 x outreach (1/17.000 inw) , crisis, ACT, herstel
 - huisbezoek psy-verpleegkundige binnen de 2 dagen na verwijzing door huisarts
 - geen wachttijden: vrije psy-consultaties van 9-20u van ma-za
- netwerk-beheer: burgers, ex-cliënten, sociale woningbouw,... en psy-professionals
- inter-universtaire opleiding ervaringsdeskundigen